

**UCHWAŁA NR XXI/164/2013
RADY MIEJSKIEJ W KLESZCZELACH**

z dnia 30 grudnia 2013 r.

w sprawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2014 rok.

Na podstawie art.18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2013 r. poz. 595, poz. 645 i poz. 1318) oraz art. 41 ust.1 i 2 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2012 r. poz. 1356) uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2014 rok o treści przedstawionej w załączniku do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Kleszczel.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem powzięcia z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2014 r.

Przewodniczący Rady

mgr Katarzyna Androsiuk

GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH GMINY KLESZCZELE NA 2014 ROK

WPROWADZENIE

W grupie wielu problemów społecznych jakie występują w naszym kraju problemy związane z alkoholem mają szczególne znaczenie. Wynika to przede wszystkim z faktu, iż dotyczą różnych sfer naszego życia i powodują wielorakie szkody (społeczne, zdrowotne, ekonomiczne) zarówno te wymierne, związane choćby z opieką zdrowotną, wypadkami drogowymi czy przestępczością jak te niewymierne jakim są cierpienia i ból. Należy zdawać sobie sprawę z tego, że dotyczą zarówno kraju, społeczności lokalnej, jak i konkretnej rodziny. Problemy wynikające z nadużywania napojów alkoholowych najczęściej kojarzą się z uzależnieniem. Koncentracja na uzależnieniu powoduje lekceważenie i zaniedbywanie negatywnych skutków ryzykownego i szkodliwego picia alkoholu. Te wzorce picia alkoholu powodują znacznie większe szkody zdrowotne, społeczne i ekonomiczne, gdyż obejmują licznieszą część populacji. Według Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych populacja osób pijących ryzykownie i szkodliwie szacowana jest w Polsce na 2,5 mln do 4 mln i jest aż cztery razy większa niż populacja osób uzależnionych od alkoholu.

Grupa osób pijących ryzykownie i szkodliwie powinna budzić powszechny niepokój. Jednak ciągle jeszcze akceptowane są wzorce intensywnego spożywania alkoholu. Można zauważyć tendencję do lekceważenia zagrożeń oraz konsekwencji wynikających z takiego sposobu spożywania alkoholu. Dopiero uzależnienie aktywizuje najbliższe otoczenie osoby pijącej do poszukiwania rozwiązań. Niestety strategie pomagania osobom uzależnionym są najtrudniejsze i najmniej skuteczne.

W populacji pijących ryzykownie i szkodliwie są także kobiety w różnym wieku i o różnym statusie społecznym, które spożywają alkohol tzw. „weekendowo„. . Osobnym problemem jest picie nawet niewielkich ilości alkoholu przez kobiety w ciąży. Na zlecenie Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przeprowadzono badania w czerwcu i lipcu 2007r. z których wynika, że co trzecia kobieta w wieku prokreacyjnym (18 – 40 lat) piła alkohol w czasie ciąży. Najnowsze badania opisują działanie alkoholu w życiu płodowym. Wynika z nich, że alkohol może wpłynąć na rozwijający się płód nawet wtedy, gdy jego dawka jest niewielka. Skutkiem używania alkoholu przez kobiety będące w ciąży może być powstanie szeregu wad wrodzonych, a co za tym idzie zmian rozwojowych u nowo narodzonych dzieci. Uszkodzenia te w krańcowej formie przyjmują postać FAS (Fetal Alcohol Syndrome) Płodowy Zespół Alkoholowy, charakteryzujący się obok specyficznych uszkodzeń somatycznych także upośledzeniem umysłowym. Warto zaznaczyć, że około 70 % dzieci z płodowym zespołem alkoholowym nie osiąga nigdy zdolności do samodzielnego życia. Dziecko z płodowym zespołem alkoholowym może urodzić się w każdej rodzinie, a jedynym powodem wystąpienia tego zaburzenia jest spożywanie nawet niewielkich dawek alkoholu przez matkę. W Polsce co roku rodzi się około 900 dzieci z pełno objawowym FAS. Dziesięć razy więcej dzieci ma inne zaburzenia związane z alkoholem opisywane jako FASD (Fetal Alcohol Spectrum Disorder) – Poalkoholowe Uszkodzenie Płodu.

Corocznie z przyczyn pośrednio lub bezpośrednio związanych z nadużywaniem alkoholu, umiera w Polsce kilkanaście tysięcy osób. Z danych Światowej Organizacji Zdrowia wynika, że alkohol zajmuje trzecie miejsce wśród czynników ryzyka dla zdrowia, po nadciśnieniu tętniczym i nikotynie, a przed np. chorobami nowotworowymi. Nadużywanie alkoholu uważane jest za jedną z ważniejszych przyczyn zwiększających ryzyko zgonu przed 65 rokiem życia, a ponad 60 rodzajów chorób i urazów ma związek z alkoholem.

Rozmiary szkód związane z nadużywaniem alkoholu mogą być zmniejszone przez skuteczną politykę wobec spożywania napojów alkoholowych. Mając na uwadze to negatywne zjawisko państwa europejskie podejmują szereg działań mających na celu ograniczenie spożycia napojów alkoholowych, a tym samym zmniejszenie problemów wynikających z jego nadużywania. Dlatego każdy kraj tworzy własny program rozwiązywania problemów alkoholowych.

Podstawą prawną w Polsce do działań w tym zakresie jest ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Wymieniony akt prawny stanowi, że prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracja społeczna osób uzależnionych od alkoholu należy do zadań własnych gminy. Warto podkreślić, że ustawodawca powierzył gminom nie tylko konkretne kompetencje i zadania w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, ale wskazuje też źródło finansowania.

Obecnie nikt nie zastanawia się już, czy warto pomagać osobom i rodzinom z problemem alkoholowym oraz występującą przemocą, ale jak to robić szybciej, skuteczniej i efektywniej. Lepiej pomagać to przede wszystkim zapobiegać, czyli edukować, uświadamiać, wskazywać alternatywne sposoby spędzania wolnego czasu, radzenia sobie z sytuacją trudną, konfliktową, skutecznie, bez używek rozładowywać napięcie i rodzącą się agresję.

Kluczowym aktem prawnym, na podstawie którego prowadzi się realizację działań na szczeblu lokalnym jest Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Program ten jest uchwalany corocznie przez Radę Gminy. Zadania ujęte w gminnym programie są koordynowane przez Pełnomocnika Burmistrza ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

DZIAŁ I.

DIAGNOZA LOKALNYCH PROBLEMÓW W SFERZE PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na 2014 rok określa lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych wynikających z używania alkoholu.

Swoją działalność będziemy więc kierować na osoby mające już problemy z alkoholem, czyli osoby uzależnione, u których w wyniku wieloletniego używania alkoholu nastąpiły ujemne zmiany w organizmie zarówno w sferze somatycznej jak i psychospołecznej. Te osoby zazwyczaj dotknięte są wieloma schorzeniami somatycznymi, nastąpiły u nich trwale zmiany w funkcjonowaniu mózgu na poziomie przekąźnictwa neurohormonalnego oraz inne mechanizmy głęboko zmieniające funkcjonowanie człowieka. Leczenie osób uzależnionych od alkoholu polega na naprawie czterech podstawowych sfer życia uszkodzonych przez uzależnienie tj. sfery fizycznej, psychicznej, społecznej i duchowej. Według danych szacunkowych Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych ta grupa osób stanowi około 2% dorosłej populacji mieszkańców. Na dzień 12 grudnia 2013 roku teren miasta i gminy Kleszczele zamieszkiwało 2430 osób dorosłych. Daje więc to grupę około 49 osób na terenie naszej gminy, które wymagają specjalistycznej pomocy. W 2013 roku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kleszczelach prowadziła postępowania w stosunku do 10 osób uzależnionych od alkoholu. W stosunku do czterech z nich wystąpiono z wnioskiem do Sądu Rejonowego w Bielsku Podlaskim o skierowanie na przymusowe leczenie odwykowe. Sprawy nie zostały jeszcze zakończone. Są w toku postępowań sądowych. Jedna osoba zmarła. Pozostałe osoby wzywane są na rozmowy motywacyjne do Punktu Konsultacyjnego, gdzie instruktor terapii uzależnień motywuje je do podjęcia leczenia odwykowego.

Następną grupą są osoby pijące szkodliwie, dotknięte schorzeniami spowodowanymi nadmiernym spożywaniem alkoholu i którzy wymagają różnych form wsparcia i terapii, aby nie przekroczyć granicy dzielącej ich od uzależnienia. Osoby nadużywające alkoholu stanowią 10% dorosłej populacji mieszkańców. Jest to znaczna, bo licząca około 243 osób grupa mieszkańców naszej gminy wymagająca różnych form pomocy.

Szkody zdrowotne wywołane alkoholem nie ograniczają się do szkód występujących u osób uzależnionych, lecz dotyczą także członków ich rodzin. Żyją one w stanie permanentnego stresu, co staje się przyczyną wystąpienia u nich stałych zaburzeń związanych z przystosowaniem, określanym mianem współuzależnienia. Współuzależnienie nie jest chorobą, ale zespołem nieprawidłowego przystosowania. Osoby te wymagają leczenia i mogą uzyskać poprawę stanu zdrowia psychosomatycznego, jeśli skorzystają z pomocy terapeutycznej. Według danych szacunkowych takie osoby to około 4% dorosłej populacji, czyli około 97 mieszkańców naszej gminy. Na terenie gminy nie ma placówek ani grup wsparcia dla tej grupy osób. Osoby te mogą tylko szukać wsparcia u Instruktora Terapii Uzależnień w Punkcie Konsultacyjnym.

Kolejna grupa to dzieci wychowujące się w rodzinach z problemem alkoholowym. Znajdujące się w dramatycznej sytuacji zagrażającej ich zdrowiu i życiu. Podstawowym źródłem zagrożeń dla takiego

dziecka jest stan chronicznego napięcia i stresu. Ponadto dzieci z tych rodzin stanowią grupę podwyższonego ryzyka względem prawdopodobieństwa uzależnienia od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych. Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych szacuje, że około 4% populacji dzieci wychowuje się w rodzinach alkoholowych. Z danych demograficznych wynika, że na terenie gminy Kleszczele mieszka 341 dzieci (osób do lat 18). Daje więc to nam szacunkowo liczbę 14 dzieci, które potrzebują specjalistycznej pomocy.

Kolejna grupa to uczniowie i młodzież spożywająca alkohol. Co piąty nastolatek codziennie wypija jedno piwo. Młodzież pije zazwyczaj przy okazji uroczystości i spotkań rówieśników. Duża grupa młodzieży przyznaje się, że piła alkohol w czasie uroczystości rodzinnych. Często alkohol jest sposobem na ułatwienie kontaktów rówieśniczych, środkiem rozładowującym stres. Picie alkoholu przez młodzież jest przyczyną wielu ryzykownych zachowań, jakie podejmują młodzi ludzie, ma bezpośredni wpływ na stan ich zdrowia oraz jakość życia. W 2013 roku skierowano działania profilaktyczne do dzieci i młodzieży uczącej się w Zespole Szkół w Kleszczelach, zakupując programy profilaktyczne i dofinansowując akcje promujące zdrowy styl życia. Tylko skuteczna profilaktyka może uchronić dzieci i młodzież przed sięgnięciem po alkohol. Ważnym elementem oddziaływań na dzieci i młodzież jest organizacja ich czasu wolnego. Dlatego też w 2013 roku szereg działań skierowanych było na ten obszar oddziaływań. Zakupiono sprzęt sportowy na potrzeby dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych zajęciach sportowych, sfinansowano dowóz na zawody sportowe itp. Dzieci z rodzin patologicznych, zagrożonych patologią oraz biednych były uczestnikami kolonii i obozów, gdzie skorzystały ze wsparcia profesjonalnej kadry oraz ciekawie spędziły część wakacji.

Badania wskazują, że blisko 80% żon i partnerek alkoholików doznaje przemocy ze strony męża lub partnera. W pozostałych przypadkach przemoc występuje w tzw. „normalnych rodzinach”. Osoby dotknięte przemocą jak i sprawcy przemocy wymagają wielokierunkowego i zintegrowanego działania. Najważniejsze działania w tej grupie to podjęcie interwencji, doprowadzenie do powstrzymania przemocy i wpłynięcie na poprawę sytuacji w danej rodzinie. W 2013 roku do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 7 Niebieskich Kart. W przypadku 3 rodzin Zespół zakończył postępowania w związku z zaprzestaniem przemocy. Cztery sprawy są nadal prowadzone.

Opracowany materiał ukazuje najczęściej występujące problemy związane z nadużywaniem alkoholu na terenie naszego miasta i gminy, określa zasoby, wskazuje możliwości realizacji profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

DZIAŁ II.

Gminny program profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych jest kontynuacją zadań realizowanych na terenie gminy Kleszczele od 1997 roku. Stanowi spis działań będących jednocześnie zadaniami własnymi gminy w obszarze tych zagadnień społecznych, które będą realizowane w 2014 roku.

I.Cele Programu

1. Strategicznym celem Programu jest ograniczenie na terenie gminy Kleszczele występowania uzależnień, nadużywania alkoholu oraz negatywnych skutków społecznych, będących konsekwencją tych zjawisk, w tym przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

2. Cel strategiczny Programu realizowany będzie w pięciu obszarach:

- 1) profilaktyka uzależnień i przemocy;
- 2) pomoc psychospołeczna i prawna;
- 3) terapia i rehabilitacja;
- 4) edukacja publiczna;
- 5) interwencje.

3. Celami operacyjnymi Programu są:

- 1) ograniczenie skali występowania ryzykownych zachowań u dzieci i młodzież poprzez realizację działań profilaktycznych;
- 2) ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie poprzez realizację działań profilaktycznych;

- 3) zapewnienie pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej osobom uzależnionym od alkoholu, członkom ich rodzin oraz osobom doznającym przemocy – w związku z uzależnieniem lub nadużywaniem alkoholu;
- 4) poprawa sytuacji społecznej osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem z powodu problemów związanych z uzależnieniem i przemocą poprzez udzielanie kompleksowej pomocy;
- 5) modyfikacja postaw społecznych wobec niepożądanych zjawisk poprzez prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
- 6) zapewnienie kompleksowej oferty pomocowej poprzez wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i fundacji oraz osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych oraz przemocy domowej;
- 7) poszerzenie kompetencji pracowników oświaty, pomocy społecznej, służby zdrowia, Policji, organizacji pozarządowych, członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w zakresie oddziaływań profilaktycznych, znajomości prawa, podejmowania interwencji w sytuacjach problemowych.

II. Zadania w ramach obszaru działania nr 1.

1. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej wśród dzieci, młodzieży i dorosłych.
2. Programy zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz programy promowania zdrowego stylu życia – dofinansowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych.
3. Podejmowanie działań ograniczających rozmiar problemowych zachowań dzieci i młodzieży.
4. Organizowanie imprez i kampanii z zakresu profilaktyki uzależnień i przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
5. Prowadzenie zajęć i programów profilaktycznych dla dzieci w świetlicy szkolnej. Dofinansowanie działalności i wyposażenia w/w świetlicy.
6. Wyjazdy dzieci i młodzieży na obozy, kolonie profilaktyczne i inne formy wypoczynku.

III . Zadania w ramach obszaru działania nr 2.

1. Prowadzenie Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego.
2. Prowadzenie innych form pomocy psychospołecznej i prawnej.
3. Działalność specjalistycznych placówek i instytucji w zakresie udzielania pomocy osobom i rodzinom dotkniętym przemocą.
4. Wspieranie i koordynowanie prac zespołu interdyscyplinarnego ds. przemocy w rodzinie.

IV. Zadania w ramach obszaru działania nr 3.

1. Prowadzenie Punktu Informacyjno – Konsultacyjnego.
2. Zakup wydawnictw o tematyce uzależnień.
3. Współpraca z klubami i stowarzyszeniami abstynenckimi.
4. Informowanie o placówkach udzielających pomocy osobom uzależnionym i ich rodzinom.

V. Zadania w ramach obszaru działania nr 4.

1. Udział w kampaniach edukacyjnych, festynach i akacjach informacyjnych.
2. Organizowanie szkoleń dla osób i podmiotów realizujących gminny program profilaktyki.
3. Organizowanie spotkań informacyjno edukacyjnych mieszkańcom gminy.

VI. Zadania w ramach obszaru działania nr 5.

1. Podejmowanie działań interwencyjnych, w przypadku wystąpienia przemocy w rodzinie, związanej z nadużywaniem alkoholu.

2. Wspieranie wdrażania procedury interwencji wobec przemocy w rodzinie tj. procedury Niebieskich Kart w policji, pomocy społecznej i gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych.
3. Prowadzenie pomocy indywidualnej z zakresu psychologii i pomocy prawnej.
4. Szkolenia służb zajmujących się przeciwdziałaniem zjawisku przemocy w rodzinie.
5. Prowadzenie postępowań w sprawach o sądowe zobowiązanie do leczenia osób uzależnionych od alkoholu.
6. Opłata czynności lekarza biegłego.

VII. Realizatorzy.

1. Pełnomocnik Burmistrza ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
3. Zespół Szkół w Kleszczelach.
4. Punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin.
5. Policja.
6. Miejski Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji.

VIII. Zasady finansowania i koordynacji gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

1. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych będzie realizowany przez cały rok.
2. Źródłem finansowania zadań gminnego programu będą środki finansowe budżetu gminy pochodzące z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.
3. Zasady finansowania zadań gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych określa załącznik do niniejszego programu.
4. Zmian w gminnym programie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych dokonuje się na zasadach jego uchwalania.

IX. Zasady wynagradzania członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

1. Członek Komisji otrzymuje wynagrodzenie za udział w posiedzeniu Komisji; wykonywanie zleconych czynności związanych z koordynacją i realizacją zadań wynikających z Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
2. Za czynności, o których mowa w punkcie 1 przysługuje zryczałtowane wynagrodzenie, w wysokości 10% minimalnego wynagrodzenia za pracę.

**Preliminarz wydatków do Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
na 2014 rok**

Lp.	PRZEZNACZENIE	KWOTA
1.	Działalność profilaktyczna wśród dzieci i młodzieży.	3. 500,00
2.	Organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży – rozwój zorganizowanych zajęć pozaszkolnych. Doposażenie w sprzęt sportowy i stroje sportowe. Sfinansowanie dowozu dzieci na zawody i turnieje sportowe.	5. 000,00
3.	Dofinansowanie działalności świetlicy szkolnej istniejącej przy Zespole Szkół w Kleszczelach.	2. 500,00
4.	Dofinansowanie kolonii, obozów i innych form wypoczynku: - kolonie organizowane przez Stowarzyszenie DROGA - obóz strażacki - obozy sportowe dzieciom i młodzieży - inne formy wypoczynku - dowóz dzieci na obozy, kolonie i inne formy wypoczynku	12. 500,00
5.	Wynagrodzenie Instruktora terapii Uzależnień	4. 000,00
6.	Zakup wydawnictw na potrzeby punktu konsultacyjnego i innych placówek.	1. 200,00
7.	Opłata czynności lekarza biegłego.	2. 000,00
8.	Dofinansowanie szkoleń, kursów specjalistycznych.	2. 600,00
9.	Dofinansowanie akcji promujących zdrowy styl życia.	2. 000,00
10.	Kampanie edukacyjne, festyny, akcje informacyjne.	1. 000,00
11.	Dofinansowanie działalności statutowej klubów i stowarzyszeń abstynenckich	200,00
12.	Wynagrodzenie członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	2. 500,00
13.	Sfinansowanie spotkań informacyjno – profilaktycznego.	1. 000,00
	RAZEM	40.000